

vervolgens wilde hij naar Zuid-Borneo jachtvliegtuigen overbrengen en tenslotte wilde hij de Australiërs eind juni Batavia laten bevrijden. Hij wees er Marshall en de andere *Joint Chiefs* op dat de Verenigde Staten krachtens de ook door Nederland begin april '42 goedgekeurde overeenkomst waarbij de strategische verantwoordelijkheid voor de oorlog in de *Pacific* louter bij de Verenigde Staten was komen te berusten, verplicht waren, Nederlands-Indië te bevrijden. 'To eliminate consideration of the Netherlands East Indies', schreef hij, 'after freeing Australian and United States territories' (Australisch Nieuw-Guinea bijvoorbeeld en Goeam en de Philippijnen) 'and re-establishing governments therein would be invidious and would represent a failure on the part of the United States to keep faith.' Bovendien:

'The re-establishment of the Netherlands East Indies Government in Batavia would bring about the most favorable repercussions throughout the Far East and would raise the prestige of the United States to the highest levels with results that would be felt for a great many years.'¹

'The Joint Chiefs of Staff', aldus Grace Person Hayes, 'who turned General MacArthur's message over to the Joint Staff Planners for study, were not impressed with the political necessity of retaking the Netherlands East Indies'² – in de loop van maart kwam voor hen vast te staan dat MacArthur zich moest beperken tot de bevrijding van Tarakan en Balikpapan en tot die van Brits-Noord-Borneo, aangezien daar een baai lag waar het Britse smaldeel dat aan de oorlog in de *Pacific* zou gaan deelnemen, een basis kon inrichten. Een Britse basis in MacArthurs gezagsgebied, de *Southwest Pacific Area*? Dat was weinig logisch en zo leidde de aanvullende opdracht die aan MacArthur gegeven werd, tot de herleving van het denkbeeld (het was in september '44 in Quebec al besproken, zonder dat er een conclusie was bereikt) om het deel van de *Southwest Pacific Area* waar Borneo, Celebes, Java, de Kleine Soenda-eilanden en de Molukken lagen, over te dragen aan Mountbatten, d.w.z. aan *Southeast Asia Command*. Dat denkbeeld werd op 13 april '45 in een van de toen nog maar schaarse vergaderingen van de *Combined Chiefs of Staff* aan de Britse leden van dat college voorgelegd. De zaak werd aangehouden – wij komen er straks op terug.

Wèl was inmiddels beslist hoe de verantwoordelijkheden zouden zijn

¹ Telegram, 27 febr. 1945, van MacArthur aan Marshall, aangehaald in Hayes, p. 696. ² A.v.